Přílohy:

Příloha č. 1 - **Nejčastější funkce, které jsou na školách učiteli zajišťovány.** (Walterová, 2001)

Skupina funkcí, které vyžadují specifické metodické kompetence	**Skupina funkcí, které vyžadují specifické kurikulární kompetence**	**Skupina funkcí, které vyžadují specifické manažerské kompetence**
• Okresní metodik • správce kabinetu • předseda předmětové komise • uvádějící učitel • výchovný poradce • poradce pro prevenci sociálně-patologických jevů • diagnostik • romský poradce • protidrogový koordinátor • specialista pro práci s postiženými dětmi • správce počítačové sítě • knihovník – odborník na informatiku • zástupce vrchního mistra odborné výchovy pro jednotlivé oblasti OV • koordinátor OV a teoretického vyučování • koordinátor praxí • zástupce vedoucího vychovatele • specialista na programy pro některou výchovu • člen porot pro soutěže a olympiády • koordinátor mezinárodních projektů na škole	• Odborník na školní kurikulum • krajský metodik fakultní učitel • externí spolupracovník krajského PC • odborník na tvorbu preventivních programů • expert v celostátních pedagogických grémiích • autor celostátně užívaných učebnic • odborník na tvorbu a evaluaci maturitních otázek • ICT koordinátor • knihovník – odborník na informatiku (okresní / krajský metodik) • vrchní mistr OV • didaktik OV • vedoucí vychovatel • odborník na tvorbu programů a plánů zařízení • člen okresních /krajských pedagogických komisí pro koncipování a organizaci olympiád a soutěží • koordinátor mezinárodních projektů nad rámec školy	• Třídní učitel • ředitel • zástupce ředitele

Rozdělení funkcí do jednotlivých skupin je orientační, nelze zcela odlišit metodické a kurikulární kompetence.

Příloha č. 2 – dotazník

Dotazník pro ZAČÍNAJÍCÍ UČITELE a UČITELE EXPERTY

Vážené kolegyně a vážení kolegové. Jsem studentem posledního ročníku bakalářského studia na katedře Školského managementu Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy a pracuji jako zástupce ředitele na soukromé střední škole. Jako závěr tohoto studia vytvářím závěrečnou bakalářskou práci na téma: **FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ KARIÉRNÍ START ZAČÍNAJÍCÍHO UČITELE NA STŘEDNÍ ŠKOLE.** Cílem praktické části této práce je „zmapovat“ nejčastější problémy, se kterými se potýká začínající učitel na střední škole a to jak z pohledu jeho samotného, tak z pohledu již zkušených pedagogů. Na základě těchto zjištění bych se rád pokusil vytvořit jakýsi „návod“, jak postupovat při uvádění začínajících učitelů, na jaké problémy se zaměřit a případně zjistit, v čem by se měla zlepšit příprava budoucích učitelů na vysokých školách. Věřím, že toto téma není mnohým z Vás cizí a věnujete přibližně deset minut svého času vyplnění tohoto anonymního dotazníku v dobré víře, že tím přispějete k usnadnění kariérního startu začínajícím učitelům.
Mnohokrát děkuji za Váš zájem a čas.
Pavel Pešek

Otázky obecného zaměření:							
1.	Počet let pedagogické praxe: (zakřížkujte jednu z možností)	1-3 roky	☐	4-15 let	☐	16 a více	☐
2.	Pracovní pozice:	Učitel	☐	Zástupce ředitele	☐	Ředitel	☐
3.	Přibližný počet studentů na škole:	Do 150	☐	Do 300	☐	Nad 300	☐
4.	Máte u Vás na škole vypracovaný plán uvádění začínajících učitelů?	Ano	☐	Ne	☐	Vytváří se	☐
5.	Měl/měla jste při svém profesním startu přiděleného uvádějícího učitele?	Ano	☐	Ne	☐	Ne oficiálně, ale pomáhal mi kolega/kolegyně	☐
Otázky z oblasti obecných pedagogických dovedností a návyků: **Myslíte si, že začínající učitel potřebuje pomoci v následujících věcech?**							
Informační dovednosti:							
6.	Didakticky přetvářet látku vědy v obsah učebního předmětu?	Ano	☐	Ne	☐		
7.	Uplatňovat a rozvíjet systém metod?	Ano	☐	Ne	☐		

8.	Zajišťovat objektivní zpětnou vazbu?	Ano	☐	Ne	☐		
9.	Využívat materiální didaktické prostředky?	Ano	☐	Ne	☐		
10.	Navazovat, udržovat a pěstovat vstřícnou komunikaci s žáky?	Ano	☐	Ne	☐		
Mobilizující dovednosti a návyky:							
11.	Upoutávat pozornost žáků, utvářet jejich učební zájmy?	Ano	☐	Ne	☐		
12.	Učit žáky aplikovat teoretické poznatky na praktické situace, tzn. vycházet z praxe?	Ano	☐	Ne	☐		
13.	Řídit společnou i skupinovou práci žáků tak, aby byla efektivní a vedla k rozvoji sociálních dovedností?	Ano	☐	Ne	☐		
14.	Projektovat, kontrolovat a hodnotit činnost žáků?	Ano	☐	Ne	☐		
Rozvíjející dovednosti a návyky:							
15.	Aplikovat metody výuky v souladu s poznatky z psychologie, pedagogiky, ekologie, školní hygieny?	Ano	☐	Ne	☐		
16.	Rozvíjet perspektivní orientaci v činnosti žáků, jejich schopnosti a sebevědomí?	Ano	☐	Ne	☐		
17.	Formulovat učební úlohy tak, aby vedly k aktivní činnosti, rozvíjet řeč a vyjadřovací schopnosti žáků, jejich schopnost argumentace, kritiky?	Ano	☐	Ne	☐		
Orientační dovednosti a návyky:							
18.	Na společenské zájmy, účast na spoluutváření společnosti, život člověka jako svébytné osobnosti i jako občana, na charakter současného světa a jeho problémy?	Ano	☐	Ne	☐		
Organizační dovednosti **:**							

19.	Organizovat činnosti na základě promyšlené strategie, sledovat výukové cíle i cíle emotivní, hodnotové...?	Ano	☐	Ne	☐		
Komunikační dovednosti:							
20.	Ovládat jazykové a výrazové prostředky srozumitelného projevu?	Ano	☐	Ne	☐		
21.	Navozovat kontakt na základě učební látky, ale i kontakt osobní, umožnit kontakt žák-žák?	Ano	☐	Ne	☐		
Klíčové dovednosti:							
22.	S plánováním, a přípravou (s cíli, obsahem, prostředky a kterými dovednostmi mají žáci vládnout na konci učební jednotky)?	Ano	☐	Ne	☐		
23.	S realizací vyučovací jednotky?	Ano	☐	Ne	☐		
24.	S řízením vyučovací jednotky (s reakcemi na situace, s udržením pozornosti, aktivity žáků)?	Ano	☐	Ne	☐		
25.	S klimatem třídy (dovednosti učitele, které jsou nutné pro vytvoření a udržení kladných postojů žáků vůči vyučování, a jejich motivace k účasti na probíhajících procesech)?	Ano	☐	Ne	☐		
26.	S kázní (dovednosti potřebné k udržení pořádku, řešení projevů nežádoucího chování)?	Ano	☐	Ne	☐		
27.	S hodnocením prospěchu žáků (jak formativní, které napomáhá jejich rozvoji, tak sumativní, které zachycuje výsledky)?	Ano	☐	Ne	☐		
28.	S reflexí vlastní práce a evaluací (kritická, s cílem zlepšit)?	Ano	☐	Ne	☐		
29.	S administrativními činnostmi?	Ano	☐	Ne	☐		
30.	Zažili jste při svém profesním startu tzv. „šok z reality“?	Ano	☐	Ne	☐		

Příloha č. 3 – Písemná odpověď na téma problematiky profesního startu začínajícího učitele na střední škole:

Začínající učitel
[redacted]

Být začínajícím učitelem znamená učit se mnoho věcí takříkajíc od "píky". Po stránce znalosti daného předmětu to obvykle není problém, naopak, mnohé záležitosti - např. v jazyce složitá morfologie - učitel de facto nevyužije. Existuje na druhou stranu poměrně velké část učitelovy práce v podobě neoblíbeného "papírování", t.j. vyřizování administrativy, archivace prací žáků, apod., která časem ještě "nabobtná" o povinnosti třídního učitele, které bohužel později tvoří minimálně polovinu jeho celé práce. Na tyto povinnosti však učitel obvykle není nikterak odborně připraven a musí se vše učit "za pochodu", kdy se pochopitelně tu a tam dopustí nějakého omylu, nějaké chyby. I ze strany dodatečné odborné přípravy, školení, není zcela - podle mého názoru - tato oblast pedagogiky dostatečně pokryta.
Samostatnou kapitolou je však práce s dětmi po stránce udržení pozornosti směrem k výuce a dodržování - někdy zcela bazálních - zásad slušného chování ve společnosti. Pokud učitel začíná, je obvykle mladý. Žáci mají k takovému učiteli věkově blízko, což se projevuje pochopitelně i v jejich chování. Učitel má k žákům tímto způsobem blízko, obvykle zná některé jejich hudební idoly, chápe jejich životní styl, občasný nihilismus, neboť tomu není zase tak dávno, když sám(a) procházel něčím podobným. Takové věci mohou sbližovat, zároveň však student v učiteli nevidí ten klasický archetyp kantora, na který je zvyklý z médií. Autorita se pak v takových podmínkách buduje těžko.
Být začínajícím učitelem přináší tedy mnohé obtíže. Většina z nich vyplývá z poměrně logického vývoje věcí, nicméně existují i takové, které by současný český systém vzdělávání mohl eliminovat.

Příloha č. 4 – Písemná odpověď na téma problematiky profesního startu začínajícího učitele na střední škole

Práce začínajícího učitele

Letos to bude třetí rok, co pracuji v XXXXXXXXXXX. Netvrdím, že jsem již odhalila tajemství úspěšného učitele, ale určité zkušenosti jsem již nasbírala, což mi v podstatě tato praxe umožnila. Na Pedagogické fakultě v Hradci Králové, kde jsem 5 let studovala, mi byly poskytnuty bezpochyby znalosti po odborné stránce předmětů své aprobace (dějepis – občanská nauka) na téměř špičkové úrovni, nicméně s praxí ve škole to mělo stále jen málo společného. Předmět Didaktika byla často monologem staršího vyučujícího, který sice o počet titulů před jménem i za jménem neměl nouzi, ale bylo znát již po několika málo setkání, že neučil na ZŠ či SŠ zřejmě nějakou dobu a tudíž by byl asi docela překvapen, jak se taková hodina v praxi může lišit od podrobných či dokonce ideálních příprav na papíře na fakultě. Tím bych samozřejmě nechtěla říct, že učitel by měl chodit do výuky nepřipraven, ale potvrzuje se mi, že aktvizační metody jsou důležitější než samotný obsah. Alespoň na typu škol jako učiliště, protože pozornost studentů je stále něčím rozptylována a i když je, z mého pohledu učivo zajímavé, tak student to tak pociťovat nemusí. Je proto dobré stále měnit styl výuky a motivovat žáky k větší aktivitě a výkonům, což může být pro učitele někdy náročné. Mně osobně pasivita a nepřipravenost studentů často tak unavila a otrávila, že jsem si kladla otázku, jestli má vůbec cenu učit? Po výměně zkušeností se svými spolužáky, kteří toto povolání rovněž vykonávají, jsme se většinou ujistili v podobném názoru, ale taky se shodli na tom, že přes určité výhrady to prostě cenu má! Každá práce má svoje pro a proti a „učitel idealista“ je sice krásný pojem, ale syndromu vyhoření se zkrátka nevyhne (dříve či později) nikdo. A ono skutečně někdy platí, že méně znamená více a proto je lepší i některé poučky, definice či jinou teorii vynechat a zaměřit se hlavně na to, co si žák bude po hodině pamatovat a odnese tak s sebou do praxe. A kromě slovíček v cizích jazycích (které je potřeba do hlavy skutečně nějak „napasovat“) je biflování málo platné a učitel tak může být akorát zklamaný, když by od studenta očekával encyklopedické znalosti. Chtěla bych se vyhnout srovnání studia svojí generace a studentů současnosti, i když náš věkový rozdíl tak velký není. Možnost stáhnout si dnes všechno z internetu a překliknout kdykoliv ze stránky na stránku či vypisovat každičký svůj pocit na facebooku se určitě těžko vyrovná době, kdy jsem si někdy před maturitou mailovou stránku teprve zakládala. A tak se mi stále dere do popředí otázka, jestli ta dnešní doba průměrného středoškoláka trochu nerozmazluje a nečiní pohodlným, což dává větší zápřah učiteli, který se snaží děti všemožným způsobem zaujmout a je pak zdrcený z toho, když mu to hned nejde. Učitel musí být prostě osobnost a tady někdy dochází k rozporu, jelikož osobnosti z pedagogických fakult prostě nevychází. Je tudíž logické, že osobností se člověk stává až později, tudíž mu začínající léta ve škole mohou přinést problém s autoritou, kterou by nejradši chápal jako samozřejmost. Chybami se učí každý a teprve nyní si sama uvědomuji, co změnit můžu a co již není v mých silách. Sebeobětování je sice hrdinský čin, ale ne všichni by to mohli ocenit, proto je potřeba mít určitý nadhled. Brát věci jaké jsou, snažit se žáky nasměrovat, ale nepředělávat podle svých představ, protože to oni stejně nikdy nebudou. Kdybych měla být

pomocnou rukou začínajícího učitele, tak by mi zřejmě nejvíce času zabralo vysvětlování, jak vyplňovat třídní knihu, katalogové listy, jaké jsou úkoly třídního učitele a proč je dobré mít všechno papírování v pořádku. Dávat zasvěcené rady, jak vést výuku by mi přišlo možná trochu zbytečné, protože toto si musí zkusit každý učitel sám na vlastní kůži. „Skoč do vody a plav!“ Je to sice kruté, ale mnohdy i poučné. Určité formování je jistě potřeba, ale na to se již učitel připraví nebo zeptá časem sám zkušenějších kolegů. Nikdy jsem neměla problémy, že by mě někdo kvůli hloupému dotazu odbyl nebo se díval nedůvěřivě. Dokonce jsem se nesetkala ani s tím, že by mě vedení vyloženě káralo, že něco dělám „blbě“. Oceňuji, že mi je v práci dávána docela volná ruka a to i co se týče návštěvy různých školení, zvaní si hosta do výuky nebo možnosti dálkově studovat. Myslím, že je nejhorší brát práci jako určitý stereotyp, s čímž (zatím) problém nemám, protože každý den je pro mě jiný a různě obohacující. Je sice pravda, že všelijaké papírování či kritika vedení může být chápána nevhodně, ale na druhou stranu to nutí člověka uvažovat, co by ještě mohl zlepšit, aby nezapadl do zajetých kolejí, které by se mohly stát oním stereotypem. Jsem přesvědčena, že upřímnost není nikdy na škodu a pokud vznikne v práci nějaký problém, tak je nutné si ho včas pojmenovat a pokusit se o řešení. Není přece nikde psáno, že pokud člověka práce neuspokojuje, tak u ní musí za každou cenu zůstat. Možností je vždycky plno a u práce učitele to platí dvojnásob.